

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 60 lei. în străinătate pe un an 120 lei.

Căsătoria Principesei Iolanda

Principesa Iolanda de Savoia prezintă la Quirinal pe logodnicul său căpitanul conte di Bergole.

Pagini din trecut

Poetul George Crețeanu

— URMARE —

Dar de ce Crețeanu nu căuta să iasă din Cercul acelor ilusioniști, acelor idealști cari fac obiectul de distracție al materialiştilor, sau mai bine zis al oamenilor cari, numindu-se practici, caută a găsi și a trage totdeauna și din orice lucru foloase, câștig și cari au drept deviză vechia zicătoare latină: *Ubi bene ibi patria!*

Poetul se angajează a da singur răspunsul, prin cuvinte bine meditate, exprimate armonios în versurile din poezia *Beția*, în care el de clară că știe că vine:

*După plin deșertăciune,
După zori Soare ce-apune,
După viață un mormânt.*

*Și ce 'mi trebuie 'n beție
Nebunește a 'nota,
Când tu scumpa mea junie
Verși în mine jalea ta!
Te înaltă încă odată
Al meu suflet și te 'mbată
De cereștile — armonii;
Timpul, spațiu 'mbrățișează;
Dacă spiritul creează,
Creator tu poți să fii!...*

Deci:

*Dați-mi lira, voi a cânta!
E ca natura inima-mi jună;
Simț viața'n mine și-un mare-amor:
Imi iubesc țara, țara străbună
Este jînța ce eu ador;
Voesc eroii s'arăt la lume,
Fapte ilustre a desgroa:
Să 'nsciu cu aur al nostru nume
Ah, dați-mi lira, voi a cânta!*

Așa dar, din chiar aceste din urmă versuri, cari sunt luate din poezia intitulată *Primăvara*, se adevărește încă odată cele afirmate de noi, mai sus, cum că inspirațiunea lui armoniza cu circumstanțele ce-i dau naștere.

Crețeanu dar naștea poeziile nu le alcătuia silit.

Tot din această poezie mai reese faptul, vrednic de deosebită atențiune, că poetul de care e vorba aci nu era predominant de scepticism și nici se lăsa a fi furat pe aripile negre ale pesimismului cum noi, mulți din cei de astăzi, scriitori ne grăbim a face contrasturi de viață moartă față tocmai cu o natură vie.

Prin reflecțiuni adânci și meritoase, ca cele ce găsim în fragmentul intitulat „Triumful Morții”, Crețeanu scapă din ghiarele pesimismului și sboară voios pe aripile optimismului:

*O, unde e omul ce poate a-mi spune
Că'n viață avut-a aceleași idei,
Aceași credință și cugete bune,
Că fost tot acela în curgerea ei?*

*Că el nu cunoște desgustul și ura,
Că n'aru 'ndoială un singur minut,
Că'n faptele sale păzit-a măsura
Și'n curse fatale de loc n'a căzut!*

*Oh, cine pe buze n'avut-a blesteme
Și frigul de moarte în inima lui?...
Din flutire omul se schimbă în
vreme
Și-apoi se târăște de unde zbură!...*

Simt o fericire scriitorii cari se pot subtrage scepticismului, oamenii aceia aduc națiunii ca și umanității mare folos, prin faptul că umplu de viață pe cei ce-i însoțesc și-i urmează; ei sădesc pe nesimțite, dar sigur, curagiul și virtutea în inimele altora.

Poetul Crețeanu, mai cu seamă în junetea sa, a sădit cu prodigalitate avânturi, însușiri nobile în inimele celor din jurul său.

E destul a spune că o poezie, intitulată „O noapte în Carpați”, scrisă la Paris, în urma reacțiunii care urmă în toată Europa revoluțiunii dela 1848, fiind citită la un banchet, la care participau emigranții și studenții Români, a produs un entuziasm atât de puternic, încât ori de câte ori de aci înainte se întrunea Colonia Română i se cerea lui Crețeanu a recita, din acea poezie, cel puțin următoarele strofe, dela finele acelei poezii:

*Trăiască România unită neatârnată
Aceasta să ne fie deviza, frații mei!
Și'n viață-ne repaos să n'avem nicio-
dată
Pân n'om vedea în țărână pe toți tira-
nii ei.*

*Destul, destul răbdat-am rășine,
umilintă:
Destul Românul fost-a chiar sclav
pe-al său pământ:
Devie iarăși liber! Tot omul de cre-
dință*

*Să lupte cât e 'n viață și aoarmă în
mormânt!
Vedeți cum norii negri pe cer se
răspândiră
Cum despotismu 'ntinse toiașul său
de fier.
Cum între ei tiranii popoare împăr-
țiră
Cum o'mpărțire nouă e tot ce astăzi
cer.*

*Și-i vom lăsa să facă, cu brațe'neru-
cișate?
Și-un țipăt n'o să iasă din largul
nostru piept.
Ca să vestească lumii că'n el un su-
flet bate,
Că azi, ca'ntotdeauna, Românul e
deștept!*

*În viața unei nații sunt zile solem-
nele,
În care i se cere ca să jertfească tot!
Ori drepturi își câștigă, ori moare
pentru ele,
Dar nu se 'dă ca sclavă la cel di'ntâi
despot.*

*'Să scotem o strigare sublimă, dis-
perată
Și care să răsune din vârful de
Carpați
La marginiile lumii; iar toți Români
îndată
Prin fapte să arate că sunt încă
bărbați.*

Putem foarte bine compara această eroică poezie, de felul căreia are multe Crețeanu, cu poezia *Deșteaptă-te Române* a lui Andrei Mureșeanu și trebuie să zicem că această poezie a poetului Crețeanu a inflăcărât inimile Românilor și a fost recitată de toți studenții și junii români, până au văzut în fine *Unirea Principatelor*, adică până la 1859, după cum s'a repetat deapaură și de către orice Român, poezia *Deșteaptă-te Române* până în acea zi glorioasă, pentru națiunea română, când s'a făcut *Unirea tuturor Românilor* într'un mare Stat politic, vi-teaz și plin deviator.

Ca și nemuritorul poet Dumitru Bolintineanu care, nevrând să dis-pereze de viitorul țării, zicea că:

*Viitor de aur România are,
Eu prevăd prin secolii a ei înălțare.*

Și Crețeanu a privit, totdeauna cu mare încredere în viitorul Românilor și această încredere îl stăpânea chiar din vremurile cele mai grele pentru țară, adică chiar mai înainte de unirea principatelor.

O dovadă despre aceasta în poezia sa intitulată *Chemarea Poetului*, în care găsim următoarele versuri:

*Ce-avem în suflet am pus în cântări;
Ca și catargul, zdrobit de vânturi,
Către stânci aspre fui aruncat.
Dar de-a mea țară n'am desperat.
Printre nori, valuri, printre furtune
I-am zis s'aștepte zile mai bune.*

Dar pe cât era de increzător în viitorul patriei, tot pe atât era de pre-văzător în sfaturile și în condițiunile ce le reclama el dela luptătorii doritori de atingerea unui asemenea viitor mărit; căci, în poezia intitu-lată *Perseverența*, poetul ne dă următoarele versuri, cari conțin toc-care îndeplinită duce sigur către scopul dorit:

*Noi, frați de o credință, uniți prin-
tr'o gândire
Știm bine c'atunci numai Românii
vor vedea
Și zile mai senine și-a patriei unire,
Când singuri sacrificii vor face pen-
tru ea.*

(Va urma)

Alexandru I. Șonțu

SONET...

Te văd privind la gura vetrei scunde,
Jăratecul ce pălpâie 'n tăcere...
Cum flacăra s'aprinde... apoi piere
Ca respirarea urei muribunde.

De ce te întristezi privind întrânsul?
Gândești la zile duse-amăgitoare?
Cărbunii stinși la ce-i privești tu oare?
Nici când nu vei afla în ei răspunsul!

Amorul — e aceeași vatră 'n care
Se ard pe rând iluziile tale...
— Dar când târziu se stinge în tăcere...

Ca norul ce se topește 'n ceață,
In inimă-și se face ger., și gh'ată,
Și'n fața ta., doar lacrimi și durze!

Cătălin Ionescu

Poetul Pușkin la Chișinău 19. 1 — 1823

O sută de ani de la șederea lui Pușkin
în Basarabia.

Acum o sută de ani Chișinăul a avut cinstea de a fi locuit de cel mai mare poet pe care l'a avut Rusia, de *Alexandru Pușkin*. Pușkin a trăit la Chișinău de la 20 Septembrie 1821 și până la 2 Iulie 1823, adică exact acum o sută de ani.

Evenimentul acesta n'a trecut fără să lase urme în viața poetului, care a scris în această perioadă câte-va din poeziile lui, după cum timpul trăit de Pușkin în Basarabia n'a rămas nerelevat de biografii și criticii acestui geniu al literaturii rusești.

Sunt mai bine de douzeci de lucrări semănate prin diferite reviste rusești cari sunt consacrate acestei șederi a lui Pușkin în Basarabia, între care găsim și două datorite una moldovanului Costache Negruzți, *Păcatele Timereșilor*, publicată în 1857 la Iași și alta lui I. N. Halippa, publicată în Chișinău 1899 și intitulată „Orașul Chișinău în timpul șederii în el a lui A. Pușkin”, în revista „Lucrările comisiei de arhive basarabene. (în rusește).

Din aceste lucrări se degajează unele amănunte interesante asupra vieții locale, și asupra vieții însăși a poetului, pentru ca să fie relevate.

Basarabia pe timpul lui Pușkin se bucura de sine-ocârmuire, adică de un fel de autonomie. Există un consiliu de stat, un *divan ad-hoc* compus din boeri localnici; posturile de administrație erau dobândite prin alegere, în cancelarii și în școli se păstrase încă limba moldovenească. Stradele înguste, murdare, amestecul populației compusă din moldoveni, greci, evrei, bulgari, ucrainieni, albanezi, turci, franțuzi, germani, italieni și așa mai departe, spune unul din istorici, dau Chișinăului un aspect asiatic!?

Pe timpul acela partea de sus a orașului nu exista, care s'a făcut mi târziu și exista numai partea de jos

din apropierea pârâului Bâcu, care și astăzi are același aspect asiatic.

Pușkin a trăit în casa cu No. 19 din strada Anton; apoi în casa lui Donici, în strada actuală, Inzova. În casa aceasta a descins și împăratul Alexandru I-ii când a fost la Chișinău și era una din cele mai frumoase case. Din privdorul casei se vedea Bâcul și dealurile din fața Chișinăului și poetul deseori se inspira de priveliștea pitorească care se întindea în fața casei.

Alexandru Pușkin la anul când a trăit în Chișinău

A treia casă nu mai există astăzi ea a fost o casă țărănească, cum sunt casele din Moldova și Basarabia, făcută din nule și bătută cu pământ și era la marginea orașului.

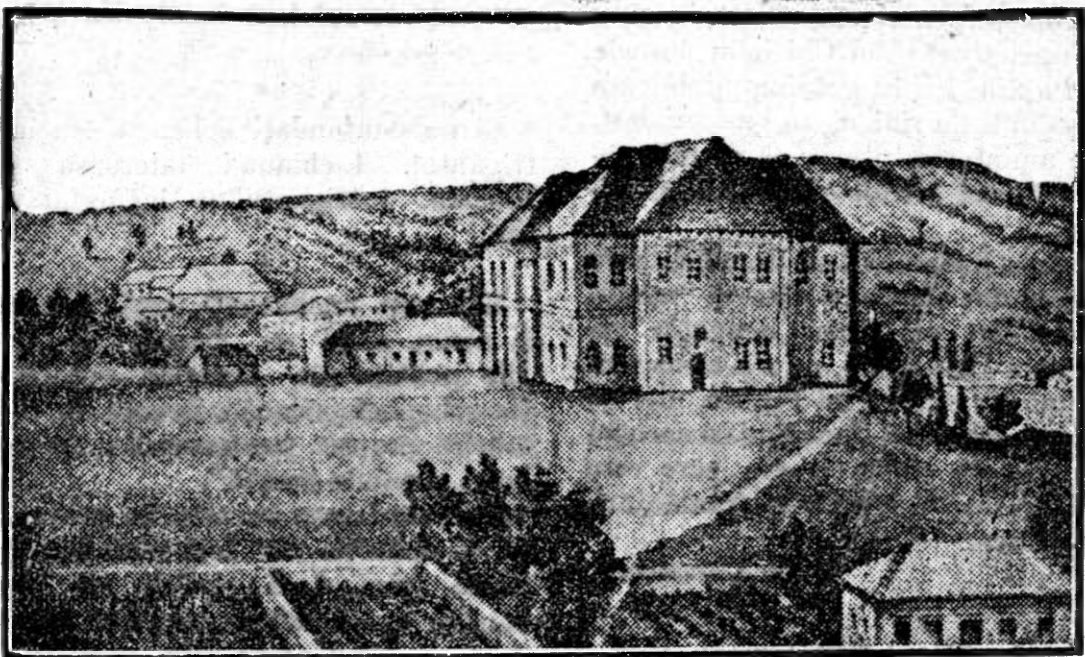
Șederea lui Pușkin în „Moldavia” cum îi zicea el, Basarabiei, a însemnat ceva în viața lui. „Pentru o fire așa de variată cum era cea a lui

cum, el devine mai doritor de lucruri noi, privește la evenimente mai adânc, față de cunoscuți, de șefii lui, căci el era funcționar în Basarabia, e nevoit s'aibe altă atitudine. Totuși cu toată dorința poetului de a fi mai serios, căci pentru ștregăriile sale fusese surghiunit în Basarabia, el face și aci mari pozne, glume, anecdote și chefuri monstre. Dar cu toată căutarea distracțiilor și plăcerilor, Pușkin se plictisește amar în viața monotonă a Chișinăului și pesimismul, de care a suferit mai târziu, s'a născut probabil aci. Cine știe, scrie un alt biograf al lui, dacă *byronismul* lui Pușkin ar fi atins formele la care a ajuns dacă n'ar fi trăit la Chișinău, unde viața a fost foarte variată, dar lipsită de opinie publică.

Dintre cunoscuți lui Pușkin la Chișinău, se pomenesc în diferitele biografii, familiile basarabene *Katakazi*, *Krupenski*, *Pruncul*, *Vartolemeu*, *Zamfirache Ralli*, un bunic al publicistului român Zamfir Arbore-Ralli, cu nepoata căruia, pe nume, Marioala, Pușkin dansa foarte des, cum și familiile Cantacuzino, Ipsilante, etc.

După cum și astăzi lăutarii și cântecile românești impresionează pe străinii cu coloritul și vioiciunea lor, așa și Pușkin a rămas adânc impresionat de lăutarii și cântecile moldovenești. Pentru întâia oară, vedea, el, *naiul* și 'l auzea, și era uimit să'l vadă în această provincie când se obișnuise a'l întâlni numai în descrierile mitologice. Mult i-a plăcut un cântec la modă pe atunci „te iubesc peste măsură” și cuvintele dintr'un alt cântec „arde-mă-frige-mă” le-a tradus și pus în poemul său *Țiganii* din care o parte a fost tradus de Donci în românește.

Dansurile moldovenești de asemeni

Casa lui Donici din Chișinău în care a trăit Pușkin în 1823

Pușkin, scrie Iatzimirski, timpul trăit de poet este foarte însemnat din toate punctele de vedere. Mai întâi de toate el însă și cere vieții trebuinți mai serioase. Până la Basarabia, poetul nu era de cât, cum singur se numea „copilul nordului aspru”; a-

l'au interesat și mai ales „sârbele” și un joc la modă pe atunci „mititica”

În general viața din Chișinău de pe timpul lui Pușkin, a avut un caracter special și prin faptul că în Basarabia și în special în Chișinău se adunase foarte multă lume străină de

localitate. Epoca șederei lui Pușkin în Basarabia corespunde cu revoluția din Valachia și Moldova, cu luptele Eteriei, când foarte mulți din boerii din amândouă principatele se refugiază în Basarabia.

Vzeci și sute de familii boeresti, pe cari le întâlnim în istoria politică a ultimilor ani ai României, le găsim citate în lucrările privitoare la viața lui Pușkin în Basarabia și care se găseau refugiate la Chișinău. Sunt aici și Sturzești, și Sutești și Moruzetși, și Cantacuzinești, și Plagino și Balșii, și Razu și Cuza și Mavrogheni și Herescu, și Valeni, etc., etc...

Toate aceste familii se caracterizează prin viața lor diferită de aceea pe care Pușkin o cunoscuse în Petersburg și îl întresează prin nouțetea și farmecul ei și pentru aceasta el și aduce aminte cu plăcere de timpul petrecut în Basarabia. Totuși, se pare, că contrar altor martori cari afirmă că Pușkin s'a simțit bine în Basarabia și că viața plină de contraste pe care o găsisse aici convenea temperamentului său, există o poezie care vorbește contrariul. În această poezie el cheamă blestemul cerului asupra Capitalei Basarabiei, ceea ce dovedește că n'a fost prea încântat de viața petrecută în Chișinău. Iată versurile acestea :

De câte ori te-am blestemat Chișinăule

Și limba în gură-mi s'a obosit.
Dar când-va pe acoperișul 'nviora
Al caselor tale murdărite
Va cade trăsnetul din cer Cer
Și nimic din tine nu va rămâne.

Chișinăul, totuși, n'a luat în seamă blestemul poetului și n'a făcut ca orașul Tarascon din Franța, care n'a putut erta nici odată lui Alphonse Daudet, pentru că l'a făcut celebru cu concetățeanul său Tartarin și a dat unei străde din Chișinău numele lui Pușkin, iar în grădina publică a orașului îi s'a ridicat un bust modest, care amintește tuturor că marele poet al Rusiei a trăit când-va în Chișinău.

Unirea Basarabiei cu România care a șters din Chișinău câte-va monumente cari aminteau ocupația rusească a Basarabiei, nu s'a atins nici de numele strădei lui Pușkin, nici de monumentul lui, dovedind cu aceasta că respectă geniul poetic, care este mai presus de luptele și frământările politice.

Dr. E. Duscian

Dor de pribegie

Seara se strecoară
Cătă și pustie...
Blând mă înfloră
Dor de pribegie.

Și-aș porni departe,
În sentin de zare...
Ca să ies deșarte
V.suri pe cărare.

Ap: dulci și line
Se frământă în noapte...
Aș pluti pe tîre
Răuleț cu șoapte.

Blândețe zefire
Trămbițeze în șoapte
În năvăliri...
În adînc de noapte.

Șopot de izvoare,
Liniște... Târziu...
Cănturi, cântare...
Noapte și prăbuși.

George T. Moldovanu-Bălăria.

Insemnările unui trecător

Intrigantul nu-i meschin, când comunică situații create de imaginația lui. E meschin mai ales atunci, când aduce mărturii mincinoase.

Nu cred să existe o cruzime mai batjocoritoare pentru tine însuși ca atunci, când vrei să dovedești cu probe intrigantului, că e intrigant.

Odată m'a întrebat cineva, după ce se cunoște intrigantul, că-i intrigant.

I-am răspuns :

— Uită-te la oamenii din juru-ți și cel care va avea de șoptit mai multe secrete, e acela, pe care-l cuți.

Intriga nu-i un defect moral. E o armă de completare fiziologică a lașității organice.

Să nu confundați licheaua cu intrigantul. Lichiaua-i mieroasă și proastă. Intrigantul e îngâmfat și rău.

Mai sunt anchilozati, cari repetă și acum, când se discută drepturile politice ale femeilor, -- definiția schopenhauriană a femeii, în tălmăcire proprie românească : „poale lungi și minte scurtă”.

Caracterizarea aceasta cu presumpții de definiție n'a fost niciodată exactă, căci dacă poalele au fost sîndva lungi, mintea n'a fost niciodată scurtă. Dar cu atât mai mult, caracterizarea acest nu se potrivește acum, când poalele sunt destul de scurte, iar mintea destul de lungă... căci sunt atâtea cariere libertare ilustrate de femei.

Bart.

CERCETĂRILE DELA LUXOR

Revistele de specialitate străine, ca și presa, au descris cu mult brio recente descoperiri făcute în jurul mausoleului lui Tutankamen, unul dintre faraonii eretici al străvechiului Egipt.

Autahonii au protestat, de sigur, că se turbură liniștea morților lor. Totuși aceste desgroșături sunt necesare atunci când ele pot să mărească raza cunoștințelor istorice asupra lumii.

Înainte de cercetările îndrăznețe făcute de erudiții, cine s'ar fi gândit că civilizația gănditului e mai străveche de cât ne-am fi putut închipui ?

Cât mai multe cercetări, pentru reconstituirea retrospectivă a vechilor cetăți, sunt bine venite pentru că se poate întâmpla să aflăm lucruri care să modifice cu totul temelia cunoștințelor noastre de azi.

Nu s'a dovedit oare că piramida lui Cheops nu este, ca și celelalte piramide, un mausoleu al faraonilor egiptici, ci un monument alegoric de simboluri geometrice care cuprind întreaga învățătură din acel timp ?

Nu s'a dedus oare de acolo formula geometrică a lui pi, a cărei descoperire se crede de dată mult mai recentă ?

În ce privește tabela lui Pythagora, nu se crede încă și acum că e de origine grecească, când totuși ea figurează pe gaparamele străvechilor pagode indice ?

În Muzică, nu se spune că inventatorul notelor muzicale e Gui d'Arrezzo iar pe Deabolus în muzica l-a învins marele Palestrina, când totuși repetarea în vetovă a primei note din gama muzicală există în alfabetul muzical sanscrit ?

Lucrul de căpetenie ar fi să se găsească învățați ca Fustel de Coulanges cari să evocare cu putere trecutul istoric al popoarelor și să te facă, prin sugestivitatea desenurilor, să trăiești în societatea vechilor vremuri, să respiri aerul ei, să-i cunoașți plăcerile ca și meazurile, să-i pătrunzi și să-i înțelegi sufletul.

Numai astfel, din vechiul pagul interpretărilor și din străvechimea civilizației omenești, vom învăța să fim mai modești și să credem că noi, în definitiv, nu suntem de cât o microscopică venigă în infinitul lanț al vieților.

Cercetările de la Luxor, prin urmare, ne dovedesc anticitatea civilizației omenești. Ele ni-l arată pe Tutankamen, în mijlocul miniștrilor săi, cărmuind o țară de porniri bune și de patimi, rupând-o cu tradiția trecutului, introducând un nou curent de opinie împrejurul său, căutând deci, după cum primele indicațiuni ne-o arată, să se înfățișeze ca un mare reformator social și moral.

Dacă cercetările de la Luxor nu s'ar fi făcut, un capitol interesant din istoria Egiptului ar fi rămas în întuneric și nimeni n'ar fi știut acela ce s'a petrecut acum peste 40 de veacuri în nordul african.

Cine știe ce lucruri deosebite ne mai păstrează viitorul sub raportul cunoștințelor omenești ?

Să nădăjduim că civilizația omenească se va îmbogăți în curând cu noi cunoștinți care să ne lege mai mult de străvechile societăți ale lumii.

Lumea n'are de cât să folosească de pe urma acestor descoperiri.

L. I.

TRANDAFIRII

— După Marceline DESBORDES-VALMORE —

D-rei Eliza Mateescu.

*Cu roze-am vrut iubite să-ți vin în zori de zi
Dar le-am cules în poală cu gând de-a pridi
Și 'n faldirile strânse am pus mereu și-am pus*

*Dar nodul strâns deodată se desfăcu: răslete
Se risipiră roze pe mare, 'n vânt, se nefe
Și pe oglinda apei s'au dus și s'au tot aus.*

*Talazul părea roșu ca flacăra aprinsă
Și 'n rochia mea rămase mireaza lor distinsă...
Tu soarbi tot parfumul cu farmecu-i nespūs.*

Gr. Pătricleu

Cabinetul secret al istoriei

— Ultimele săptămâni ale lui Bossuet —

De mai multe luni, episcopul din Meaux era bolnav. Il istovea niște friguri în contra cărora doctorii se încăpățanau să lupte.

Dacă izbuteau pentru puțin timp să înlăture suferințele, pericolul reapărea de îndată, cu o putere îndoită. Starea ilustrului prelat interesa pe toată lumea.

În fiecare zi circulau noutăți. Se știa de ce natură robustă se bucura celebrul prelat; nimeni nu-și putea închipui, că el ar putea să moară atât de curând. Bossuet, om de Curte, se instalase, în acest timp, la palatul Versailles, din devotament și iubire mare pentru majestatea regală. Mare uimire și consternare la palat când s'a aflat, în mod subit, că boala lui Bossuet era de nevindecat.

Pentru ce, Marele Bossuet, deci nu pleca de la Palat? Uitase oare că Ludovic 14-a nu se teme de nimic, mai mult, decât de vecinătatea muribunzilor?

Însăși, iustra favorită regală, d-na de Maintenon, socotea prezența lui Bossuet, la palat, ca inoportună, ea care avea atâta venerație, pentru marele prelat!...

— Oare vrea să moară aici? se întreba ea?

Cuvinte sinistre cari ne arăta viața intimă în jurul Regelui. Soare, mai mult decât o sută de dizertații. Adevărul însă era, că celebrul Bossuet nu voia să moară la Versailles, nici în altă parte. Slăbind din zi în zi, el își făcea fel de fel de proiecte.

Un voiaj în eparhia sa, îl obseda? apoi, în urma sfaturilor prietenilor săi, fu cuprins de dorința să reia drumul în spre marele oraș.

La 26 Septembrie 1703, într-o zi destul de frumoasă, șase lachei îl duceau la Sèvres, în caleașca sa în mers încet, fără a fi zdruncinat. La Sèvre, fu așteptat de un vapor. Spre seară, servitorii săi îl culcară în locuința sa din strada Sfânta Ana, alături de biserica lui iubită: Saint-Roch.

Locuința aceasta era spațioasă și confortabilă.

Bossuet se simțea fericit și timpul frumos al acestei toamne plăcute îi readuse o umbră de putere. Petrecea cu plăcere câteva ore de după amiază în nparcul locuinței dela Coislin, uitând de tristețea sa, dedându-se la splendide improvizații asupra Evangheliei. Puțin câte puțin, visuri nesfârșite îl agitau spre diferite chestiuni. Hârtiile sale nu erau în ordine; nu vroia să autorizeze pe nimeni să pue mâna în ele. În curând, după „Discursul său asupra Istoriei Universale”, a adăugat vaste dezvoltări și a scris capitole noi.

Puțin după aceea, în mod subit, îl cuprinde regretul după Versailles și dorința de rege. Și mai presus de toate acestea, niciodată nu a avut inteligența mai activă și sufletul mai credincios. O! și dacă ar fi putut, cel puțin, sârmanul, să lucreze!...

Au trecut două luni în modul acesta. Iată că Bossuet fu cuprins de o adâncă tristețe. Simțământul morții apropiate pătrunse în ființa sa.

Ce poate să aibă? Ce suferință îl mistuia? La aceste întrebări, de nenumărate ori puse, doctorul Tournefort sfârși prin a răspunde cu câteva cuvinte hotărâte:

— Ilustrul bolnav, va muri de piatră. Va fi poate un mijloc de a-i prelunge zilele printr'o periculoasă și dureroasă operație chirurgicală.

În mod timid, Tournefort, face aluzie la aceasta. Ilustrul episcop ridică din umeri. Atât de deseori el aruncase mândre și disprețuitoare priviri asupra morții încât i-a fost îndeajuns să-și dea seama de apropiatul său sfârșit ca să-și recapete liniștea. La ce bun să mai cauți să trăiești când ceasul suprem e hotărât? Nimic nu mai lucrează în ființa sa decât o credință foarte senină și simplă. La orice oră din zi, la raportul secretarului său, el exclamă:

— Nu, Dumnezeul meu, nu pot crede că ai fi putut să-mi dai în zadar această încredere în mila ta. Vreau să mă încredințez ție fără a mă gândi la mine, căci nu te poți

gândi la tine însuși fără a te gândi la Tine, decât ca să cazi în desna-dejdie.

Plin de singurele imagini ale eternității, Bossuet nu se entuziasmează decât ca să-și facă rugăciunea.

Nu mai are amintiri, nici nu-și mai face proiecte. Omagiile ce-i se aduc au încetat de a-l înduioșa. Prietenul său, abatele Le Dieu, încearcă, în una din zile, să-i vorbească de operele și de gloria sa. În ochii săi strălucește, subit o lumină vie.

— Domnul meu, nu-mi mai vorbi de acestea. Sunt deja departe de viață și de vanitățile sale. Nu mă mai reîntoarce la viață, te implor.

E în luna Aprilie a anului 1704.

Agonia vine, prelungindu-se. Nimeni, acum, în aurora primăverii, nu se mai ocupă de ilustrul și resignatul bolnav. Dela Curte, nici un semn de simpatie și de respect. Se așteaptă ca Bassuet să moară ca să se ocupe încă de dânsul, însă el nu se hotărăște să-și dea ultimul suspin.

În sfârșit în dimineața zilei de 12 Aprilie, se răspândește vestea. Se sfârșise. Formidabilul orator, minunatul scriitor a murit în zorii zilei. Nici un strigăt; nimic decât un suspin ușor.

Abatele de Saint-André era de tată. Erau orele patru și douăzeci de minute.

De îndată, se pune întrebarea: unde va fi îngropat corpul ilustrului defunct? S'a opinat, cu multă dreptate, că e drept să se sape un mormânt în catedrala sa. În acelaș timp, se trimite la Marly să se previe regele; se aplică sigilii pe manuscrise; tot Parisul vine să se înscrie în registrul dela locuința defunctului. Sarcinile mortului sunt distribuite în aceeași zi chiar, — și lucru straniu, — înainte chiar de a se fi îmbalsămat cadavrul. În grabă, s'a procedat la autopsie, la pregătirea corpului, la citirea testamentului. Oamenii de lege și chirurgii se grăbesc.

Intr'un amurg de toamnă

*Foi de nuc se scuturau
Vestede pe cale,
Foi de nuc se scuturau
Și prin aer străbăteau
Cântăce de jale!*

*Foi de ulm cădeau pe rând,
— Dureroase ceasuri!
Foi de ulm cădeau pe rând...
Se-auzea în vâl sunând
Cobitoare glasuri!*

*Triste 'n crânguri se frângeau
Crengile goale:
Triste 'n crânguri se frângeau
Și în sufletu-mi mureau
Clipe dragătușe!*

*Cădea soarele 'n apus
Trist ca niște-dată
Murea Soare 'n apus!
Mă gândeam la visul dus
Scumpă adormită...*

Simion Udrea-Bălești

Pentru ce această grabă aproape scandaloasă ?

N'a priceput nimeni.

Noaptea, sicriul e dus și prezentat la biserica Saint-Roch. Nici o invitație n'a fost trimisă. Dacă biserica s'a umplut de lume, a fost din cauza emoției publicului, la vestea acestei dureroase și mari pierderi. Căci Bossuet era un mare om, și un mare personaj. D-na ducesă de Bourgone îl avea ca duhovnic. Defunctul se bucurase de titluri de consilier de stat și de mare profesor la colegiul de Navarra. În orice ocazie, regele îl consulta. Acei cari, după șase luni, au uitat aceste onoruri, își amintesc acum de ele, în mod improvizat, — pentru că Bousset nu mai exista. Viața aduce uitarea moartea redevine teaptă sgomotul și gloria timp de o oră.

Însă, ce sărmană ceremonie, în fond, a fost aceea dela Saint-Roch ! Un atât de mare și ilustru om, a fost lăsat să se ducătat de mizerabil !...

Sunt ceasurile șase dimineața. Trei trăsuri îndoliate părăsesc Parisul pe drumul spre Meaux, fără a fi luate în seamă. Prima trăsura conține rămășițele mortuare, păzite de doi preoți în mantie de slujbă, cu potirul de aghiazmă și cu crucea. În trăsura a doua se afla patru eclesiastici. Trăsura a treia e rezervată episcopului de Angen, care trebuia să prezideze înmormântările, Domnului Dumont, aghiotantul dauphinului, și celor doi nepoți ai lui Bossuet.

La Claye, convoiul se oprește pentru un mic prohod al mortului ; în urmă, se continuă drumul. Nici un incident. În cele din urmă, în împrejurimile localității Meaux, reședința ilustrului defunct, se produc onorabile manifestări.

S'arfi spus că țărani au mai multă conștiință decât curtezanii, de imensa pierdere.

La sunetul clopotelor dela biserică, locuitorii salută trecerea marelui mort. La Meaux, o mulțime imensă a stat ore întregi în așteptare.

Glasul clopotelor răspund la fie-

care biserică. Șase valeți în mantii lungi, țin de căpăstru cei șase cai îndoliați. Doisprezece lachei, de fiecare parte a drumului, au torțe în mâini.

E începutul pompei funebre.

A doua zi, dela capela seminarului unde a fost depus cadavrul, convoiul solemn se îndreaptă spre catedrală. Treizeci și șase de săraci merg înainte în haine cenușii și purtând lumânări aprinse. Vin în urmă livrelele, apoi ofițerii palatului episcopal. Un dascăl care poartă insigaele și un altul care poartă mitra, merg în urma sicriului. La cele patru colțuri ale sicriului iau loc cei patru decani ai parohiei. Aghiotantul dauphinului se așează în fruntea reprezentanților autorităților orașului în ordinea lor obișnuită. Catedrala e cernită cu doliu și cu insigne de argint. Ce importă însă, în cele din urmă, acest zadarnic ceremonial ?

Ce importă banalitatea discursurilor funebre ?

Cele mai frumoase cuvinte ce au fost auzite în acea zi, făcând elogiul celui dispărut, a fost acelea ale unui biet om obscur :

— Ce păcat că a murit un așa de mare om. A vorbit și a muncit atât de bine în toată viața sa !... Ei da ! e adevărat. Desigur, în viitor, istoricii și filosofii vor discuta cutare faptă sau cutare idee a lui Jacques-Bénigne Bossuet. Însă asupra a două puncte de vedere, nici o neînțelegere nu va fi posibilă. Bossuet a fost un orator neasemuit și un scriitor cum literatura franceză nu posedă trei, ca el.

Și ilustrul episcop, acum, doarme, cu cei doi predecesori, Séguier și de Ligny, într'un cavou, sub sanctuar. O întâmplare, în secolul 18-a, a făcut să se deplaseze epitaful său, săpat pe o masă de marmoră albă. În urma acestora, s'a pierdut amintirea locului exact al odihnei sale. Mare a fost surpriza, acum vre-o 15 ani, în parcursul unei reparații, când s'a descoperit sicriul său sub podele.

Deschizându-l pentru constatările necesare, a fost o altă mare uimire: episcopul apăru ca adormit în odăjdiile sale pontificale ca și cum ar fi trebuit să se scoale să continue opere noi. Destructia respectase rămășițele pământești. Astăzi, admirația lumii literare a ridicat un monument măreț memoriei prodigiosului scriitor !

Petru T. Gădal

Frédéric Masson

Secretarul perpetuu al Academiei franceze, Frédéric Masson, a murit zilele trecute la Paris. Născut acolo în 1847, a fost multă vreme bibliotecar la ministerul de externe.

Principele Napoleon, al cărui secretar și prieten a fost, îl însărcinase, la moartea sa, să-i claseze hărțile care se găseau în castelul dela Prangins (Elveția).

FR. MASSON

Fostul secretar general al Academiei franceze

Frederic Masson s'a ocupat mai ales să publice numeroasele documente pe care le strânsese asupra lui Napoleon, dând astfel la iveală o serie de lucrări de o exactă documentație și care abundă în detalii intime.

Cele mai celebre sunt : *Napoleon și femeile* (1893) ; *Cavalerii lui Napoleon* (1895) ; *Josefina de Beauharnais* (1899) ; *Napoleon și familia* (1897—1900).

Cântecul împăcării

Nu se mai văzuse de trei zile. Ea nu mai venise, cum îi era obiceiul, fiindcă... el nu-i spusese la cea din urmă întâlnire, cum îi spunea de obicei :

— Așa dar, mâine.

El nu știa, nu-și amintea să nu-i fi spus ; ea s'a socotit umilită de neatenție. Sau, bănuia ea, poate că mâine așteaptă pe altcineva. Și astfel chinându-se reciproc, nu s'au văzut trei zile.

Pentru el, zilele treceau ca ani ; pentru ea ceasurile erau grele ca a mărăciunea.

SONET

dspă Felix Arvers

Ascensă port, în suflet o taină a vieții mele :
O dragoste eternă... o boală fără leac !
Fără speranță sufăr și trebuie să tac,
Când ea nici bănuiește de patimile mele.

În mla-mi adorare eu vin ca un lunatic—
La mica ei fereastră cuprins stau de fiori,
Ștău oge 'ntregi, de-vorbă, cu floarea între fiori ;
Nu-i spun... ea nu pricepe... și.. plac tot singuratec !

Pe dânsa n'o înfioară a dragostei vopăi.
Distrată... nu-i în stare ea taina-mi să deslege.
Nici zăopta de iubire — Ce-mi lasă pașii săi :

Când aceste versuri, de dânsa inspirate
Va zice dând din umeri, cu gândul dus departe ;
Val... Doamne — ce femeie !... și.. nu va înțelege...

Trad de Locot. Marinoin

Ea se hotărî să vie, să-i treacă pe la poartă; el pornise de mai multe ori în calea ei. Ea avea năluciri, că-i mereu strigată; el vedea în fiecare femeie, siluta ei.

După rătăcirile pe străzi, el se trezi în sfârșit la ușa prietenului său, care-i era singurul tovarăș de mărturisiri. Și-a descărcat sufletul de povara scopului, nu s'a sfiit să-i încarce inima în fel și chipuri de bănueli posomorâte. Dacă i se va fi întâmplat ei ceva! Dacă nu-l mai iubește! Dacă altul...

Prietenul, ca să curme starea aceasta, îl hotărî să meargă împreună la ea.

Și-au pornit. Ajunși la ușă, fură amândoi cuprinși de timiditate. În casă, erau muzică, veselie, glasuri de femei vesele, ca ciripit de păsărele și muzică, muzică.

Sunară mai mult instinctiv. Când li se deschise, mai mult încurcați. au întrebat, dacă ea-i acasă și au fost invitați să intre.

Când le apărură ea, vioace, sprintenă, înfruntând cu hotărâre timiditatea lor și neînțeleasă și bănuitoare, amândoi, dar mai ales el, nu știau ce să-i spună.

— Bine-ați venit.

— ?

— ?

— Așteptam numai pe... — de ei, eram sigură că va veni, pe d-ta — prietenul lui, nu credeam să te vad.

— Am venit să-l aduc pe el.

Și convorbirile continuă, răsul se destindea, pianul îndemna la joc. El însă nu înțelegea încă nimic, iar ea-i pândia orice mișcare.

Deodată, ea începu să cânte. Un cântec nou, agitat, greu, spasmodic. Era cântecul, care să-i facă drum pe scenă, să fie cunoscută, să-i dea prilej să soarbă din beția succesului. Cânta frumos. Se silea să aibă și atitudinea și ținuta adecuate scenei. Și-l privea numai pe el. Cântecul cald, vibrant, emoționant a fost o surpriză. Prietenele au sărit s'o îmbrățișeze; iar el și prietenul rămăsese par'că lipiți de scaune.

Atunci ea, îndreptându-se spre el:

— E pentru tine. E cântecul împăcării.

— Mai cântă-l odată, dacă-i cântecul nostru.

Aldina Bratu

ASPECT

*Cu o poveste fără de sfârșit.
E ritmul lent al ploii cadente,
Cu degete uscate în geam doborât
Imi bate toamna azi cu răutate,
Ca o poveste fără de sfârșit*

*Și când cobor în parcul solitar.
Cu sufletul caprins d'un gând amar —
Petalele uscate, moarte foi.
Îmi pare că cuprind ceva din noi —
Petalele din parcul solitar.*

Petre Antonescu

Insulele Roze

de Jean Richepin

*Plecați spre larguri, pe marea-adâncă
Plecați cu toți în bărci, pe plute
Plecați: Americi noi mai sunt încă
Cu Eldoraduri necunoscute*

*Intrevăzutu-v'am, țărături de mare,
Păduri virgine, — nou paradis,
In care cântă pasări bizare;
Und Uitarea e caldul vis.*

*Voi otrăviților de-ori-ce neuroze
Plecați cu toți, singuri, în cete, —
Și veți renaște pe țărături roze
Scăldate în apa bătrânei Léthé.*

trad. de Niki.

FULGI DE SOARE

Prieteni... voi, nu mă cunoașteți: mi-e drumul împletit cu trudă; din truda, vârfuri de întuneric se înșiră năzuinții mele... Poteca de dureri urzită mi-s cântecele; totuși eu, ași vrea să mă opresc o clipă, prieteni, și între voi, cu ele...

Vin obosit din țara în care plâpânde, florile pe strat, înseninate de lumina neperitorului focar; se-afleca răspândind miresme, rătăcirilor ce poartă, pe umeri, visele umbrii: în gând al dragostelor jar...

Nu-m cereți să vă spun povestea, cenușa vremii spulberată, de vântul plânsurilor mele, de dunga vechilor dureri. Te cheamă dragostea, pe o cale, amaru-ți esă în drum, te învinge, și tu rămâi tot streinatul, pe ne-sfârșitele cărări...

De vrei să te reîntorci la vatra copilării, prea târziu: De-aluneci pașii mai departe, cad frunze moarte pe răzor; de vrei să-ți culci în miez de noapte, amarul viselor amare; văzduhu-și toarce același cântec, și același plânsете cobor...

Prieteni, nu vă fie teamă, voi, nu veți fi urșiți ca mine; cu fruntea să încălziți pământul, din plâns să-i dați înrourare. Pe drumul rătăcirii voastre coboară, fulgi de vis curat, și-n cinstea dragostelor sfinte, se-afleacă floare după floare...

În loc de pânză de întuneric, țesută în calea mea — povara — ca un vesmânt de cununie în roz de bal schimbata-i firea...

Prieteni! năzuinții voastre, zimbete soarele un sfânt: Cântați; Eu plâng: pe voi va-așteaptă în creasta viselor, iubirea...

Și dacă'n cântecele mele găsiți o clipă de repaos; dați mâna sufletelor noastre, înfiorat s'o strângă la sân: cu flori, să se-ncunune cerul, să glăsuiască nemurirea, iar eu, deapurruri dragi prieteni; prieten bun să vă rămân...

George Nutescu

MILOGUL

— De G. de Maupassant. Trad. de Lilie —

— U. mare și sfârșit —

Era în Decembrie, un vânt rece bătea pe ogoare, fluera printre cren-gile despoiate; nourii goneau pe cerul întunecat și mohorât, fugind încotro nu se știe. Ologul mergea încet, mișcând lemnele unul după altul cu o sforțare greoaie, înțepenindu-se pe coapsa răsucită ce-i rămăsese, terminată cu un picior strâmb încălțat cu o zdreanță.

Din timp în timp se așeza pe marginea șanțului și se odihnea câte-va minute. Foamea împrăstia o sfârșeală în sufletul lui turbure și greoi. Nu avea de cât un gând: „să mănânce”, dar nu știa prin ce mijloc.

Vreme de trei ceasuri abia merse de-alungul drumului; apoi când zări copacii satului, își grăbi mișcările.

Cel d'întâi țăran pe care-l întâlni și-i ceru milă îi răspunse:

— Iar de tine dau, bătrân năravit! Când naiba om scăpa și de tine?

Și Clopot se depărta. Din ușe'n ușe îl huiduia, îl gonea fără să-i dea ceva. Totuși își urma colindul răbdător și neștrămutat. Nu strânse un ban.

Atunci vizită conacurile, mergând peste pământul desfundat de ploaie, atât de istovit în cât nu mai putea ridică bastoanele. Il goniră peste tot. Era una din acele zile reci și triste cari strâng inimile și ațăță sufletele, când gândul e întunecat și mâna nu se deschide nici pentru a face pomână, nici pentru a ajuta pe altul.

Când sfârși cu toate casele pe care le cunoștea, merse să se așeze într'un colț al șanțului, lângă curtea boerului Chiquet. Se descătără, cum să zici ca să exprimi cum se lasă să cadă între bețele lui lungi, alunecându-le pe sub brațe. Și multă vreme șezu nemișcat, chinuit de foame, dar pera îndobitocit ca să-și dea seama de nemărginita lui mizerie.

Aștepta nu știu ce, cu acea neînțeleasă așteptare care rămâne continuu în noi. Aștepta la colțul acestei curți în vântul geros, ajutorul misterios pe care omul îl nădăjduște mereu din cer sau de la oameni fără să se întrebe cum și de ce; nici prin cine ar putea sosi. O ceată de găini negre trecură, căutându-și hrana în pământul care hrănește toate ființele. La tot momentul ciuguleau cu ciocul un grăunte sau vre-o insectă nevăzută, apoi își continuau căutarea încet și sigură.

Clopotul le privea fără să se gândească la ceva; apoi îi veni, mai mult la stomac de cât în cap, senzația mai mult de cât ideea, că un animal din acestea ar fi bună de mâncat, friptă la un foc de vreascuri.

Bănuiala că va comite un furt, nici nu'l atinsese. Luă o piatră ce găsi la îndemână și, cum era dibaci, când o aruncă ucise pe loc pasărea cea

ECOURI PARIZIENE

Ideii, cuvinte, știri, critice și noutăți.

O achiziție.... la modă.

Muzeul Grévin a cumpărat cu 4200 franci bucătăria lui Landru.

Baletele franceze

După potopul baletelor ruse, suedeze și spaniole s'a observat — și încă cu mare satisfacție — că există și balet francezești. Unul dintre cele mai reușite: *Cysalise et le Chèvre-pied* al cărui livret delicios și fantezist de Robert de Flers și Cailly a servit de urzeală muzicii delicat colorată a lui Gabriel Pierné, a fost dat la *Opéra* cu o îngrijire și o strălucire deosebită.

Acest balet va avea, cu siguranță, un loc de onoare în repertoriu, așa cum l'a avut odinioară *Coppélia* sau *Maladetta*.

Că promit scriitorii

Maurice Barrès, după călătoria sa în Siria va da „*Une enquête dans le Levant*”.

Lucien Descaves va publica în curând „*L'Hirondelle sur le toit*”.

Gyp compune iar ceva picant și sa-

uros: „*Les médecins d'une petite fille*”.

Charles Geniaux scrie pentru „*La Revue Universelle*” „*Les Feux s'éteignent*”.

Henri Béraud va face un mănuchi din cele mai bune reportajii ale sale prin Irlanda, Italia, Grecia, Egipt sub titlul „*Le Flâneur salarié*”.

Paul-Louis-Hervier va scoate în ediție de lux „*Des légendes d'Annam*” după călătoria pe care a făcut-o în Asia cu ducele de Montpensier.

Ura germană

„*La Vie*” din 15 Februarie, publică o variantă a faimosului „*Gott strafe England*”: citată de „*Intransigeant*”.

Germania contra Angliei

Anglie, Anglie, fereștete bine!

Ne ești dușmană de moarte, și veșnic vei fi

Să ști bine: vom reveni 'ntr'o noapte
Vei auzi șgomotul aripelor de oțel.

Va fi Germania

Impotriva Angliei...

Și, tăcute, stelele strălucesc...

mai apropiată de el. Cele lalte fugiră, legănate pe labele mărunte, și Clopot, urcându-se pe cărji din nou o porni să-și adune vânatul, cu mișcările asemănătoare gănilor.

Cum ajunsese lângă corpul mic negru, pătat cu sânge pe corp, primi în spate o îmbrânceală strașnică, ce-l făcu să scape cărjile din mâini și îl trimise ristogol la zece pași înainte. Și meșterul Chiquet, disperat, aruncându-se pe gâinar, îl răsturnă cu o lovitură, lovindu-l ca un smintit, cum bate un țaran prădat, cu pumnul, cu genunchiul pe tot corpul ologului, care nu se putea apăra.

Oamenii conacului veniră și ei și bată pe cerșetor. Apoi când se săturară de bătut, îl luară de jos, îl închiseră în pivnița cu lemne, în timp ce alergau după jandarm. Clopot, pe jumătate mort, cu sângele șiroi și lihnit de foame, rămase culcat pe jos jos. Veni seara, apoi noaptea, pe urmă zorile. Tot nu mâncase.

Către prânz, jandarmii sosiră și deschiseră ușa cu băgare de seamă, așteptându-se la o împotrivire căci Cornu Chiquet spunea că a fost atacat de milog și că nu s'a putut apăra de cât cu multă greutate. Brigadierul strigă:

— Haide, în picioare.

Însă Clopot nu mai putea să se miște. Încearcă doar să se ridice pe bețe, dar nu izbuti. Crezură că e o prefăcătorie, o șiretenie, o rea voință a pungașului și cei doi oameni armați îl închioră, îl îmbrânceiră și-l așezară cu forța pe cărje.

Il cuprinse, frica, aceea frică legată

de cureaua galbenă, aceea frică de vânat în fața vânătorului, a șoarecelui în fața pisicii. Și prin sforțări supraomenești, izbuti să stea în picioare.

— La drum! zise brigadierul. Merge. Poți oamni conacului îl priveau plecând. Femeile îi arătau pumnul, oamenii îl bombăneau, îl injurau. Bine că l'a prins! am scăpat de el.

El se depărta între cei doi păzitori. Găsi puterea desnădăjduită ce-i mai trebuia ca să se târască până seara, doborât, ne mai știind ce i se întâmplă, prea înspăimântat ea să înțeleagă ceva.

Cine-l întâlnea se oprea ca să-l vădă trecând și țararii murmurau:

— O fi vre-un hoț!

Ajunseră spre seară la reședința cantonului. Nu venise niciodată până acolo. Nu-și da adevărat seama de ceiace se petrecea, nici de ce va mai fi. Toate lucrurile acestea grozave, neprevăzute, chipurile astea și casele acestea noi, îl înmărmureau. Nu spunea o vorbă, neavând nimic de spus, căci nu înțelegea nimic. De alt-fel, de atâția ani de când nu vorbea cu nimeni, aprișape per-duse obiceiurile vorbirii și gândirea-i era turbure pentru ca să-și facă cuvinte.

Il închise într'o închisoare a orașului. Jandarmii nu se gândiră că ar putea avea nevoie de mâncare și îl lăsară până dimineața.

Dar când veniră să-l întrebe, dis-demineată, îl găsiră mort la pământ.

Ce lucru neașteptat!

Penru centenarul lui Renan

Emile Henriot propune în „*Le Temps*” să se cumpere de către Franța, cu ocazia aniversării centenarului lui Renan, căsuța mică din Syria unde acesta a scris celebra sa „*Vie de Jesus*”.

Gilly

Opera Română

Azi Duminică în matineu se va reprezenta *Lakmé* cu d-nă El. Dragulinescu Stinghe în rolul principal.

În curând se va cânta „*Un bal mascat*” de G. Verdi.

Teatrul Național

Se repetă „*Plicul*” comedia lui Liviu Rebreanu.

Azi Duminică în matineu se va reprezenta „*Nunta lui Figaro*”.

Spettacole

Azi Duminică la ora 4 d. a. va avea loc un mare festival artistic organizat de Soc. „Zorile” la Liceul Lazăr.

La administrația ziarului nostru se află de vânzare următoarele interesante cărți:

Impresii și păreri personale din timpul războiului Românelor 1916-1918 (2 volume de peste 1300 pagini) pe hârtie de tipar de V. Th. Cănelcov, fost deputat. Prețul 60 lei ambele volume.

Noptile Albe (roman) Lei 2.50

Misteriile din Palatul

Țarilor (roman). „ 8.—

Povestea unei inimi

(roman) „ 7.—

Almanahul ziarului „Universul”

pe anul 1922 „ 7.—

Almanahul ziarului „Universul”

pe anul 1923 „ 12.—

Regina Bucătăriei „ 7.—

Memoriile Regelui

Carol I. (17 volume), 10.—

Prețurile de mai sus sunt socotite loco la Ad-ția noastră. Comenzile în provincie nu se expediază decât contra cost plus taxa de transport recomandat.